

Dajka Mihály primásként lett a tárogató csíki mestere

Nem élhet muzsikaszó nélkül

FOTÓ: GECSE NOÉMI

Gyermekkorától a zene, a muzsikálás szerepét határozta meg a Csíkszentkirályon élő Dajka Mihály életútját. A hegedű mellett több fúvós hangszereken is játszik, köztük tárogátón is, amellyel szerint leginkább az egyszerű dallamok, a kesergők szólnak a legszebben – ezeket nemcsak különböző rendezvényeken, hanem lakodalmakban is eljátssza.

Dajka Mihály Homoródalmáson született 1946-ban, zenész családban – nemcsak édesapja muzsikált, testvérei is zenészek lettek. „Édesapám a helyi cigányzenekarban zenélt, egyedüli magyar emberként, klarinétos volt. Négyen voltunk testvérek, tőle kaptuk mi, mind a négyen a zenei tehetséget. A legnagyobbik bátyám, Vilmos Kolozsváron zeneiskolát végzett, nagy tehetség volt, de sajnos 21 évesen meghalt. Dénes bátyám állategészségügyi technikumot végzett, de édesapámtól megtanulta a klarinétozást, és egész életében zenélt, együtt muzsikáltunk. Bandi bátyám, aki asztalos szakmát végzett, szaxofonon zenélt” – mesélte.

A hegedűvel kezdte

Az elemi iskolában kezdett muzsikálni, a homoródalmási tanító gyerekekből alakított zenekart. Azt mondta, korán elkezdett érdeklődni a hangszer-ek iránt. „Édesapám azt mondta, fúvós van elég a családban, te, fiam vegyed a hegedűt, kell a primás. Hát így lettem én hegedűs, és Benczédi tanító bácsi irányításával, tanításával a hetedik osztály elvégzéséig az iskola zenekarában játszottam” – emlékezett. A zenélést folytatta Székelyudvarhelyen is, ahol mezőgazdasági technikumban járt, és iskolai zenekar is működött. Aztán kihelyezték Almásra, a kollektív gazdasághoz, ott viszont nem találta a helyét, mert nem lehetett muzsikálni. „A bátyám már Hargitafürdőn dolgozott a bányavállalatnál, ott volt indulóban egy zenekar. Azt mondta, Misi, beszéltem az igazgatóval, hagyd ott a kollektívet, gyere Hargitafürdőre” – elevenítette fel.

Zenekarból zenekarba

Dajka Mihály így került közel Csíkszeredához, és alig egy évvel később, 1967-ben már a városba költözött. „Idős Kosz Szilveszter, a táncmester kijött egy bányásznapkor a csíkszeredai kultúrház táncsoportjával, mi, a hargitafürdői zenekar muzsikáltunk, s ő, amikor meghallotta, hogy mi, a hargitafürdői népi zenekar hogyan zenélünk, azonnal felvette velünk a kapcsolatot. Fiúk, nem akartok bejönni Csíkszeredába, zenélni a kultúrházba? – tette fel a kérdést. Elcsábított Hargitafürdőről, nekünk ez

egy jó lépés volt” – mesélte. Nemsokára bevonult katonai szolgálatra, és zenei tudásának ott is hasznát vette. „Már előtte kezdtem fúvós hangszereken is tanulni, játszani, egyik kollégám javasolta, és azt mondta, ott hasznát veszem. Ahogy bevitték katonának Fetești-re, másfél hónap múlva jöttek a parancsnokságtól, a fúvósznekartól a karmester, kiválogatták a zenészeket, engem is elvittek Konstancára a katonazenekarba. Szaxofonozni tudtam, adtak klarinétot, a zenekarban egy évet klarinétoztam. Hazajöttem, leszereltem, és a csíkszeredai kultúrházban dolgoztam egy évet mint szakirányító, és 1970-ben, amikor megalakult a Hargita együttes, alapító tagja voltam mint másodhegedűs” – elevenítette fel. Az együttesnél két évet zenélt, és noha elmondása szerint jó volt ott dolgozni, kevés volt a fizetés – ezért a lakodalmas zenekarában folytatta.

Lakodalmak, bálók zenésze

„Együtt muzsikáltunk a bátyáimmal, abban az időben mi uraltuk Csíkszereda környékét, a lagzikat, bálókat, Taplocán, Pálfalván, Csomortánban, Csobotfalván vagy Zsögödben mind mi zenéltünk. Főként csárdást, keringőt kellett ak-

„Édesapám azt mondta, fúvós van elég a családban, te, fiam vegyed a hegedűt, kell a primás.”

kor húzni. Mind »szárazon« zenéltünk, semmiféle erősítő nem volt, de azt el merem mondani, hogy amikor zenéltünk, azt is hallottuk, aki a kultúrház legutolsó sarkában beszélgetett. Nem volt olyan ordító, fülsüketítő zene, mint most. Nem túlzok, de legalább 1500 lakodalomban zenéltünk a Csíki-medencében, még Torda mellett, Harasztoson is muzsikáltunk. Olyan eset is volt, hogy édesapám és mi, a három testvér együtt zenéltünk Csíkszentkirályon, például a polgármester lakodalmán” – mesélte. Dajka Mihály, aki Csíkszentkirályon telepedett le, később a mentőszolgálatához ment dolgozni, de min-

Dajka Mihály megszerette a tárogatót. A hangszerek bűvöletében

den hétfvégén muzsikált a lakodalmakban. „A kommunista rendszerben szombaton is dolgozni kellett délután háromig, de mi egy órakor Rákoson vagy Borzsovában kellett legyünk a lakodalomban – el kellett kérezkedni a munkahelyről, futottunk az autóbuszra, a bógós lemaradt, mert nem fért fel, utánunk jött, de mentünk, mert szerettük. Szombaton reggeltől munkában voltunk, s déltől vasárnap délig tartott a lagzi. Teljesen le voltunk foglalva, minden hétfvégén ott voltunk. Még Kostyák Alpár is, aki nemrég halt meg, több alkalommal jött velünk zenélni, brácsázott, nagyon ügyes, alkalmas zenészember volt. Ahogy jött a változás, megváltozott a zenekar, álltunk más stílusra, könnyűzenét is játszottunk. Köllő Ferencel több mint 8 évet zenéltünk, Incze Pál, Dósa László, Székely Csaba voltak még zenésztársaim. Amikor átálltunk könnyűzenére is, én hegedültem és szaxofonoztam” – emlékezett.

Találkozás a tárogatóval

2006-ban került közelebbi ismeretségbe a tárogatóval Dajka Mihály. „Csíkszentkirály rendezte Nyergesztetőn a március 15-i ünnepséget. Kérdeztem a polgármestert, mi lenne, ha egyet tárogatóznék? Azt kérdezte, tudsz-e te tárogatózni? Mondom, nem tudok, de még addig van idő. De van-e tárogató? – jött az újabb kérdés. Mondom, az sincs. Csíkszeredában egy ismerősnek, Gyurka Imrének volt egy tárogatója, és elkértem tőle – addig még nem vettem a kezembe, ez az ünnepi műsor előtt volt két héttel. Mondom Imrének, add ide a tárogatódat, kellene két nótát fújjak, lássuk, milyen? Szaxofonnal,

klarinéttal játszottam, rokon hangszer a tárogató is, technikailag nincs különbség közöttük, a tárogátónak a hangszíne más. Így történt a tárogatóval a találkozás. Vásároltam egy tárogatót Magyarországon egy hangszerkészítőtől tíz éve, utána a csíkszentmártoni zenekarban kezdtem zenélni, szaxofonozni és tárogatózni. Azóta minden lakodalomban, ahol zenéltem, a tárogató ott volt, minden alkalommal felsírt, vacsora közben vagy utána. Olyan lakodalom is volt, hogy külön kihangsúlyozták, hogy hozzam a tárogatót” – említette.

Megismerték külföldön is

„Tíz éve Budapestről jöttek ide hozzám valakik, felkeresett mint népzeneeszt, hegedültem is, brácsáztam, tárogatóztam. Felkerült a felvétel az internetre, egy budapesti tárogatós meglátta, hogy van itt egy tárogatós, felvette velem a kapcsolatot, és hívott tárogatós találkozóra Szerencsre. Az első találkozó alkalmával kértem a felvételemet a Rákóczi Tárogató Egyesületbe, amelynek azóta tagja vagyok, több alkalommal vettem részt tárogatós találkozók, amelyet évente szerveznek. Minden ötödik évben tárogatós világtalálkozót tartanak, ahová az egész világról jönnek résztvevők. Olyan tárogatósok is vannak, akik a hangszer kedvéért megtanultak magyarul, és magyarul beszélgettek” – mondta el. Dajka Mihály bevallása szerint annyira megszerette időközben a tárogatót, hogy nincs olyan nap, hogy egy órát legalább ne játszana rajta. „Megvannak a tárogátónak a tipikus nótái, dallamai, amelyekkel kiadja az érzést a hallgatóság felé. Más a hang-

ja, mint a klarinénak, szaxofonnak. Volt olyan szlovák tárogatós, aki dzsesszt is játszott rajta virtuóz módon, de valahogy minket nem fogott meg ez a fajta zene. A románok is nagyon virtuózok a tárogatóval, de nem ez a szerepe a hangszernek. Megvan, hogy mit lehet eljátszani vele – az egyszerű dallamok a legszebbek rajta: Krasznahorka büszke vára, Te bujdosó székely, Erdélyország az én hazám, Szegény juhászlegény – ezek a kesergők, bujdosódalok a tárogátónak valók. Valamikor a juhászok elmentek a juhokkal, hónuk alá fogták a tárogatót, és egyik domborról a másikra adták a jelet egymásnak” – mesélte.

Átadja a tudást

Az idős zenész tárogatója különböző ünnepségeken is megszólal, a nyergesztetői megemlékezéseken is eljátszsa a nótákat. Két ilyen hangszer van már, az egyikkel egy másik csíkszentkirályi zenész gyakorol. Mint elmondta, Csíkszentmártonban Részegh István tárogatózik, akivel együtt zenél, de unokaöccse, aki unitárius pap Székelykeresztúron, szintén vett egy tárogatót, és rendszeresen eljön hozzá közös muzsikálásra. De van tárogatós Madéfalván, Szentegyházán is. „Olyan utánpótlás kellene, akik megismertetik ezt a hangszert, hogy hallja, lássa mindenki, hogy milyen szép” – vélekedett Dajka Mihály, aki-nek nyugdíjasként is a zenélés az egyik legfontosabb dolog az életében. „Szeretni kell ezt. Aki nem szereti, se pénzért, se semmi másért nem tudja csinálni” – zárta a beszélgetést.

KOVÁCS ATTILA